

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Rev. Patr. Joannis Laurentii Berti, Ord. Eremit. S.
Augustini, Theologia Historico-Dogmatico-Scholastica,
Seu Libri, De Theologicis Disciplinis**

Berti, Giovanni Lorenzo

Monachii [u.a.], 1750

Caput XVII. De iis, quæ in Ordinandis prærequiruntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83714](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83714)

atque ne perjuri fierent, hi nunquam ordinabantur. Extat in Epistola Basiliana ad Amphilochoium can. X. *Qui juraverunt se ordinationem non admissuros; si eam detrectent, ne cogantur pejerare: atque in ipsamet Epistola S. Epiphani, Jussimus teneri os ejus, ne forte liberari se cupiens adjuraret nos per nomen Christi.* Hac de causa Pinianus, dum a plebe per vim raptus oblatus foret Augustino, ut ordinaretur, inquit *se velle populo jurare, quod si esset ordinatus invitus, ex Africa discederet; & ita non fuit ordinatus.* Vide Augustinianam epistolam 126. ad Albinam. At vitandum ergo perjurium, os in invitis ordinationibus tenebatur. At quodnam, obsecro, periculum perjurii, si nunquam cessisset ordinandorum voluntas? Quod etiam de Bassiano narratur, sententiam confirmat nostram: nam cur *ab hora tertia usque ad sextam* ita casus est, nisi ut tandem assentiretur?

II.
Obiectio
alia expli-
catur.

Unum restat Macedonii factum, quod aliquam præfert difficultatem. At primum ipse Theodoretus pag. 836. scribit: *Scimus sane haud laudandam multis visum iri banc narrationem: ap- posui tamen memorabilem judicans, ut idoneam ad mentis ejus simplicitatem, animeque puritatem demonstrandam.* Deinde Macedonius inscius quidem erat, & rei, quæ agebatur, ignarus, sed sponte altari se admoventi passus est, & cum sacra perageretur ceremonia, prorsus tacuit; *Plus est autem, inquit loco citato Innocentius III. expresse contradicere, quam minime consentire.* Dixi hoc duntaxat factum esse ambiguum, & difficultatem pati aliquam: enimvero Salamanes adeo se divinæ voluntati commiserat, ut libens fi-

neret in se agi quidquid aliis placeret; quare illum nec renitentem, nec annuentem incolæ illius vici ex una in alteram domunculam transferebant, nulla unquam ab eo, sicut in illius ordinatione contigit, *expressa voce.* Exemplum autem Gregorii Thaumaturgi, & Danielis Stylitæ, & si quæ sunt alia iis consimilia, miranda sunt, non in controversiis hujusmodi proferenda. Si enim probarent aliquid, etiam evincerent posse ordinari absentem, & absque manu impositione. Igitur hujusmodi ordinationes aut divinitus contigerunt, ut consecratio Amphilochoii Episcopi Iconiensis, qui dicitur ordinatus ab Angelis, de quo tom. VI. pag. 133. aut saltem in viris illis, postquam extraordinariis hisce consecrationibus facti sunt certiores suæ ad sacerdotium vocationis, suppleti fuerunt ritus Ordinationis sacramentalis. Servatum id in Gregorio Thaumaturgo colligitur ex ipsa narratione Nysseni, qui citata pagina 976. subjicit: *Post hac iis, quæ legitime fieri solent, super illum peractis.* τούτων μετὰ ταῦτα τῶν νομίμων ἐπ' αὐτῷ τελεσθέντων. Paritas denique producta a Vanroy nil aliud probat, nisi in maxima necessitate aliquos posse teneri, præsentari Episcopis, & ministerio altaris deputari; quemadmodum cives cogi possunt ad politicum regimen: sed in utroque disparitas est maxima, quod potestas Ecclesiastica inhæret animo, in quo nemo patitur violentiam; regimen autem Reipublicæ in exteriori ministerio coactioni subiecto situm est. Atque de coactis Ordinationibus hætenus.

CAPUT XVII.

De iis, quæ in Ordinandis prærequiruntur.

S U M M A R I U M.

1. De vocatione Ordinandorum.
2. De ætate Ordinandorum.
3. De eorum conditione.
4. De illorum scientia.

5. De Probitate Clericorum.
6. De titulo.
7. De præparatione ad Ordines.

Paucis multa comprehendam pertractans modo de conditionibus Ordinandorum, quas proponere fusiori

stilo munus eorum est, qui omnes Conciliorum canones, Romanorumque Pontificum decreta colligunt atque ex-
pen-

pendunt. Breviter ergo attingam vocationem, ætatem, conditionem, scientiam, probitatem, titulum, proximamque præparationem.

DE VOCATIONE.

1. Nemo, nisi a Deo vocatus, debet Ecclesiasticis ministris accenseri. Primum quia sibi Dominus hujusmodi ministris elegit; tum Levitas quando instituit sacerdotium carnali successione acquirendum, tum Apostolos novum condens testamentum spiritali gratia cumulatum. Deinde quia Apostolus ad Hebræos scribens cap. V. monet, ne quis sibi Ecclesiastici muneris honorem sumat, nisi qui vocatur a Deo tanquam Aaron, proposito singulis exemplo Christi, qui non semetipsum clarificavit, ut Pontifex fieret, sed a Patre prædestinatus fuit, ut esset sacerdos secundum ordinem Melchisedech. Præterea quia Ecclesiasticæ militiæ adscriptis opus est aditare altaribus, plebem instruere, calibem vitam agere, sacramenta conficere, tractare divina, aliaque adimplere, quæ absque peculiari Dei auxilio digne exerceri non possunt. II. Hujus vocationis indicia sunt curarum secularium abjectio, divini cultus studium singulare, atque intentionis, & propositi rectitudo. De priori enim inquit Apostolus 2. ad Tim. II. 4. *Nemo militans Deo implicet se negotiis secularibus*: de altero Tridentinum Concilium sess. XXIII. de Reform. cap. 4. *Prima tonsura non initientur... de quibus probabilis conjectura non sit, eos non secularis judicii fugiendi fraude, sed ut Deo fidelem cultum præsent, hoc vitæ genus elegisse*: de tertio sapientissimus Augustinus lib. 2. de serm. Domini in monte cap. 16. *Si propterea evangelizamus ut manducemus, vilis habemus Evangelium, quam cibum*. III. In prælaudata vocatione perseverandum est: id enim monet Apostolus in priori ad Corinthios VII. 20. & ad Ephesios IV. 1. Antiqui etiam canones prohibent, ne semel inter clericos deputati ad militarem expeditionem; vel munus aliquodulare pertranseant, sub anathematis poena. Vide Chalcedonensis Concilii canonem septimum, Turonici quartum, & Triburiensis septimum ac vicesimum. Hujus anathematis meminit quoque, ut adhuc persistens S. Raymundus in Summa: unde Gaspar Juenin in Coment. Hist. & dogmat. differt. IX. q. 8. cap. 4. infert nunquam ante sæculum XIII. indultum fuisse clericis etiam in minoribus constitutis a clericali recedere.

R. P. Berti Theol. Tom. VIII.

DE ÆTATE ORDINANDORUM.

2. Infantes & puerulos olim tonsura initiatos demonstrat 3. propositio capituli præcedentis. Factum id vel pietate parentum, vel noxia Ecclesiasticorum Beneficiorum cupiditate. De hac legendus Christianus Lupus Comentario in can. 2. Tolosani Concilii celebrati sub Visitore II. Contenti erimus exscribere verba S. Bernardi ex Epistola 42. *Scholares pueri, & imberbes adolescentuli ob sanguinis dignitatem promoventur ad Ecclesiasticas dignitates, & de sub ferula transferuntur ad principandum presbyteris, letiores interim quod virgas evaserint, quam quod meruerint principatum*. Ordinabantur nempe immatura ætate, ut Archidiaconatus, ceterasque acquirerent præposituras. Attulit huic malo remedium Tridentina Synodus, præcipiens sess. XXIII. de Ref. c. 6. ne prima tonsura initiatus, aut etiam in minoribus Ordinibus constitutus ante decimum quartum annum beneficium possit obtinere: sessio autem proxima cap. 12. ne ad dignitates quascunque quibus animarum cura subest, promoveatur quondam XXX. annum attigerit: ad ceteras, quibus nulla subest cura animarum, qui minor sit annis XXII. Verum hæc ad collationem beneficiorum. Quod ad minores Ordines attinet, ætas illa requiritur, quæ Episcopo videatur idonea commissis officiis accurate adimplendis. Subdiaconi ante 22. diaconi ante 23. presbyteri ante 25. ætatis suæ annum inchoatum nequeunt ordinari, ex Tridentino cap. 12. sess. XXIII. Veteres tamen neminem ad diaconatum promovebant ante annum 25. quod colligitur ex can. 16. concilii Agathensis, 14. Trulani, 20. Toletani IV. necnon ex Novellis Justiniani, CXXIII. c. 13. Hujus rei Romanus Pontifex Zacharias epist. 12. illam rationem attulit, quod in lege veteri ab annis 25. Levite in tabernaculo servire mandantur: eandemque rationem Hieronymus scribens ad Theophilum Alexandrinum aptat ascendentibus ad sacerdotium. In promovendis ad presbyteratum olim requirebatur ætas triginta annorum, ut liquet ex canone XI. Concilii Neocæsariensis, XVII. Agathensis, & XIX. Toletani IV. Hæc modo ætas necessaria tantum est in consecrandis Episcopis, quos Auctor Constitut. Apostol. lib. II. c. 1. desiderare videtur annorum quinquaginta. At constat permultos ad Episcopatum promotos fuisse juniores, Gregorium Thaumaturgum

Qq 2

turgum ejusque fratrem, Acholium Thesalonicensem, Theodoretum, Remigium Remensem, Eleutherium Illyricum; immo & Timotheum, cui Paulus I. Epist. IV. 12. *Nemo adolescentiam tuam contemnat.*

DE ORDINANDORUM CONDITIONE.

3.
De eorum
conditione.

Cautum a priscais sæculis fuit, ne ad supremos Ecclesiæ gradus promoverentur neophyti juxta monitum Apostoli prima ad Tim. III. 6. Vide secundum canonem Nicænum, & in Decreto cap. *Quoniam multa. Sicut neophytus*, dist. 48. Nec ordinandi qui seipfos aliqua parte corporis mutilant, & qui carnali vitio repugnare nescientes sese abscindunt, ut de Origene narrat lib. VI. H. E. cap. 8. Eusebius, de Leontio Antiocheno Socrates lib. II. cap. 16. atque de hæreticis, quos Valesios dixere, in libro de hæres. n. 37. Augustinus. At ordinatos legimus apud laudatum Eusebium lib. VII. cap. 32. Dorotheum quemdam ab utero matris eunuchum, Tigrim etiam a barbaro domino excisum, de quo lib. VIII. cap. 24. Sozomenus, necnon illorum plures, quorum in Deciana persecutione concussum femur, oculusque dexter effossus. Hi nimirum neque opificii Dei hostes, neque falsæ pietatis ostentatores dici poterant, cujus rei causa ne ad clerum perveniant, prohibet canon VII. secundæ Synodi Arelatensis, atque XXI. ex Apostolicis. Idem dicendum de insigni macula notatis, quos ab altari etiam lex vetus amovebat, Levit. XXI. 17. Vide canones dist. 49. collectos a Gratiano. Præterea non ordinandos qui militiam sectantur, constat ex Epistola XXIII. sancti Innocentii I. ad Hispanos, ex canone VIII. Concilii Toletani primi, atque ex ipsis Imperatorum legibus in Codice Theodos. lib. VII. tit. 20. Vetitum præterea tum canone Apostolico 81. tum 10. Toletani primi, & 80. Concilii Ilberitani, aliisque hujus generis plurimis, inter clericos absque dominorum assensu servos, & libertos adsciscere. Curiales item, decuriones, & in forensibus exercitationibus versatos ad sacerdotium ascendere non sinunt antiqui canones, ut laudata Epistola XXIII. demonstrat Romanus Pontifex Innocentius. Ex Apostolorum præscripto non licet digamum ordinari, propter *sanctitatem sacramenti*, inquit S. P. Augustinus de Bono conjugali, cap. 18. Hujus præscripti testem habemus Tertullianum de Monogamia cap. 11. de Pœnit.

cap. 9. & de Exhort. castitatis cap. 7. Epiphanius in Exposit. fidei n. 21. Hieronymus epist. 2. ad Nepotianum, & 11. ad Gerontium, Ambrosius de officiis lib. I. cap. 5. & Gemadum de Eccl. dogmat. cap. 72. unde depromptum c. *Maritum duarum*, dist. 33. Ob clericalis ordinis honorem ac dignitatem statutum quoque ne ordinentur illegitimo concubitu procreati: quod tamen factum post sextam sæculum scribit Auctor Operis de Re sacrament. tom. 2. pag. 293. Ex his autem colliges, quam recta sint, & æquitati consona quæ afferri solent a Theologis, & JCC. de Irregularitate pertractantibus.

DE SCIENTIA PROMO- VENDORUM AD ORDINES.

Vellem, ut unusquisque disceret ex Notificatione edita Bononiæ die 16. Junii an. 1735. a sapientissimo illius Ecclesiæ Pastore, nunc totius Christiani populi Parente beneficentissimo, Doctore integerrimo, atque Pontifice gloriosissimo, qua scientia instructi debeant accedere ad Episcopum ordinandi. Nam qui illam perleget, quid præscribat vetusti canones, quid Tridentina Synodus, quid in Constitutione Apostolici ministerii Innocentius XIII. percipiet facillime: Cur in promovendis ad minores Ordines Tridentina Synodus sess. XXIII. de Reform. cap. 11. requirat, ut saltem Latinam linguam intelligant; in promovendis vero ad majores necessum sit explorare, num ad docendum populum, & ad sacramenta ministranda idonei sint, illisque Scholasticæ, seu moralis Theologiæ, aut Juris Canonici studiis danda sit opera, exquisitè prælaudata Notificatione comonstrat. Doctrina autem apprime necessaria est sacerdotibus, de quibus Malachias II. 7. *Labia sacerdotis custodient scientiam: Oseas IV. 6. Quia tu scientiam repulisti, repellam te, ne sacerdotio fungaris mihi*; atque Apostolus I. ad Tim. IV. 13. *Attende lectioni, exhortationi, & doctrinæ.* Hujusmodi necessitatem comprobant rationes multæ, quas in aureo opere de Sacerdotio lib. IV. cap. 4. producit Græcorum Patrum eloquentissimus Joannes Chrysostomus. Prior est, quod sacerdos curandis variis animorum affectionibus aptus idoneusque esse debet, quod nonnisi Evangelicæ doctrinæ usû, atque exercitatione consequi potest: altera, quod illi Judæorum, gentilium, & hæreticorum, qui artificiiis innumeris nos impetunt, conatus sint

4.
De illorum
scientia.

sint reprimendi: tertia, quod concionibus, & disputationibus habendis ad populum intentus atque aptissimus esse debeat. Hæc Chrysostomus prolixiori, cultissimaque oratione. Lege & Nazianzenum de Fuga sua, Hieronymi ad Nepotianum epistolas, atque vicesimam secundam Leonis Magni. Inter clericorum studia commendanda principio est, ut epist. 3. nunc 137. ad Volusianum, & Tract. 3. in Joannem docet S. P. Augustinus, lectio, & meditatio Scripturarum sanctarum: post Scripturas tempus lectioni Patrum impendendum est; unde Hieronymus ad Heliodorum scribens Nepotianum suum laudat, propterea quod data quavis occasione recitans veterum testimonia, *Illud*, agebat, *Tertulliani, istud Cypriani, hoc Lactantii, illud Hilarii est. Sic Minucius Felix, ita Victorinus, in hunc modum est locutus Arnobius.* Idem Hieronymus epist. 141. ad Damasum reprobatur in sacerdotibus pronuntiationem carminum bucolicorum, & canon XVI. Concilii quarti Carthaginensis libros gentilium. Turonensis III. Synodus, c. 3. inquit: *Episcopo nefas esse ignorare canones, & librum beati Gregorii Pape de cura pastoralis.* Hæc pauca me produxisse fat erit.

DE PROBITATE CLERICORUM.

^{s.} De Probitate Clericorum, Requiritur præterea in ordinandis morum probitas, eo quod ipsi sacra ministeria exercere debeant, & vitæ exemplaritate laicis præluere. Hac de causa vetant canones ordinationem peregrinorum, *quod eorum minime sit cognita vita*, inquit canon 24. Illiberitanus. Pari ratione publice penitentes ad clericatum admitti prohibent can. XXV. concilii secundi Arelatensis, II. Toletani primi, & LXVIII. quarti Carthaginensis. Siricius Papa in litteris ad Hieronymum rationem affert pulcherrimam, quoniam *nulla debet gerendorum sacramentorum instrumenta suscipere, qui dum fuerint vasa vitiorum.* Innumeri itidem canones ordinari vetant apostatas, homicidas, adulteros. Vide can. 61. inter Apostolicos, 9. concilii Neocaesariensis, 2. Nicæni, 30. Illiberitani, necnon Origenem lib. 3. contra Celsum, Cyprianum ep. 68. atque Innocentium I. epist. 22. ad Episcopos Macedoniae. Idem de fœneratoribus, & usurariis statuit canon 14. Basilianus, & canon 67. concilii IV. Carthaginensis. Duo autem hinc inferas: unum, quam veteri disciplina cohaereant, quæ doctores catho-

lici tradunt de Irregularitate ex delicto, alterum, quam scite, quam sancte Leo Magnus epist. 87. productis Apostolicis verbis 1. ad Timoth. V. 22. *Manus cito nemini imposueris, hæc scripserit: Quid est autem cito manus imponere, nisi ante ætatem maturitatis, ante tempus examinis, ante meritum laboris, ante experientiam discipline sacerdotalem honorem tribuere non probatis?*

DE SACRÆ ORDINATIONIS TITULO.

^{6.} De titulo, *Titulus*, quo in primis Ecclesiæ sæculis clerici ordinabantur, fuit additio uni tantum Ecclesiæ, atque sacro ministerio in illa exercendo, cujus gratia portio eis ab Episcopo debebatur Ecclesiasticorum reddituum, oblationumque fidelium; unde promanarunt Beneficiorum collationes. Tanta in ordinationibus hoc titulo peragendis adhibebatur circumscriptio, ut sexto Chalcedonensis synodi canone qui *absolute ordinarentur* nusquam ministrare possent, *ad Episcopum ordinantis injuriam.* Hinc Tertullianus de Præscript. cap. 42. hæreticos arguit, quod *eorum plerique sine matre, sine sede, orba fide, nec Ecclesias habent*, quarum scilicet titulo ad sacros ordines promoveantur: virique etiam sanctissimi, Hieronymus & Paulinus, a reprehensione non fuerunt immunes, quod absque titulo consecrati essent presbyteri. At multa de hoc Ordinationis titulo in præcitata Tertulliani verba, & in canonem VI. Chalcedonensem Christianus Lupus. Extat quoque apud Gratianum dist. LXX. hoc caput depromptum ex canone 15. Concilii Placentini sub Urbano II. *Sanctorum canonum statutis consona sanctione decernimus, ut sine titulo facta ordinatio irrita habeatur: quem canonem num Urbani sit dubitat ibidem Lupus; at dubitationem eliminat volumen X. Conciliorum Collect. Labbei pag. 604.* Porro ex hujus tituli præscriptione factum est, ut clerici de una ad alteram Ecclesiam absque licentia Episcopi transire non possent, ac si transirent, a clericali gradu dejecti *communione tantum laicam perciperent*, ut constat ex III. canone Concilii Antiocheni, XXI. Arelatensis primi, V. primi Carthaginensis, XII. primi Toletani, aliisque permultis. Insuper canone LII. concilii Agathensis *communione privantur presbyteri, & diaconi sine Episcopi sui litteris divagantes.* Ex quibus apparet, quantum vetus disciplina expositulaverit, ut clerici omnes essent Ecclesiæ suæ ministeriis addicti.

Qq 3

II. Ta

II. Tametsi autem hoc tantum titulo clerici olim ordinarentur; tamen ob exiguum beneficiorum numerum evenit, ut titulus in maioribus duntaxat Ordinibus necessarius judicaretur, & beneficii loco substitueretur *patrimonium*; quod vir præclarus Thomassinus de vet. & nova disciplina p. 2. lib. I. cap. 9. demonstrat in usum fuisse receptum a sæculo duodecimo. Et revera in Lateranensi Synodo sub Alexandro III. eodem sæculo celebrata legimus Episcopum, si aliquem absque titulo ad sacros Ordines promoveat, debere illi tandiu necessaria subministrare, donec ei in aliqua Ecclesia assignentur militiæ clericalis stipendia, *nisi tamen talis ordinatus de sua, vel paternæ hereditate subsidium possit habere*. Quare cum patrimonium loco beneficii constituatur ad subsidium, honestamque vitam clericorum; optime sacra Congregatio Concilii anno 1589. definivit non posse pro titulo patrimonii, industriam, & lucrum ordinandorum computari; nec sat esse, si in arte pingendi excellant, si Ludimagistri sint, ac doctorali laurea insigniti; immo nec patrimonium in bonis mobilibus constitui posse, eadem sacra Congregatio sancivit die 29. Novemb. an. 1670. Præterea ex quo patrimonii titulus sit pro beneficio supplementum aliquod, beneficium vero impendatur pro ministerio Ecclesiæ exhibendo, aperte consequitur, neminem solius patrimonii titulo ordinandum esse, nisi *pro necessitate, vel commoditate Ecclesiarum*, ut definit Tridentina Synodus sess. XXI. cap. 2. de Reformat. atque id per epistolas S. Congregat. Concilii die 13. Maji universis Episcopis inculcari jussit fel. recordat. Innocentius XI. At qui plura desiderat, perlegat Notificationem Bononiæ editam die 1. Februarii an. 1734. a beatissimo Pontifice BENEDICTO XIV. a me quidem frequentissime, sed nunquam satis laudato. III. Quoniam ii, qui religiosam vitam profitentur solemnibus votis emissis, mancipantur divino cultui, altaris ministerio, & Ecclesiasticæ vitæ, atque monasteriorum redditibus, vel

fidelium eleemosynis sustentantur, parum a priorum sæculorum clericis videntur abimiles; ideoque religiosæ paupertatis titulo promoveri possunt ad sacros Ordines: quod etiam innuit præcatus canon Chalcedonensis, in quo nullum ordinandum esse decernitur, *Nisi specialiter in Ecclesia civitatis, vel pagi, aut in Martyrio, aut in Monasterio qui ordinandus est pronuntietur*: atque id postmodum constitutiones aliæ quam plurimæ confirmarunt. *Titulus ergo sacrarum ordinationum triplex est, Beneficium, patrimonium, & professio Monastica.*

DE PRÆPARATIONE AD SUSCIPENDOS ORDINES.

At præter hæc, susceptumque baptismum, necnon sacramentum Confirmationis, quod clericali tonsuræ præmittendum demonstravi lib. XXXII. cap. 8. necessum est, ut sacris Ordinibus præcedant exercitia spiritualia prout S. Carolus statuit in Mediolanensi Concilio anno 1576. ac postea Alexander Papa VII. anno 1662. servandum jussit in Romana, & Suburbicariis Ecclesiis, quod deinceps Innocentius XI. & Clemens item XI. ad universas Italorum dioceses extendi mandarunt. Hinc S. P. Augustinus a Valerio Hipponensi Episcopo extemplo, & hac præparatione non præmissa presbyter ordinatus, enixe precatus est, ut idem Antistes finiret illum certo dierum intervallo, priusquam ordinem exerceret, preparari ac disponi, *Petendo*, (ut S. Pater inquit epist. 148. nunc 21. n. 4.) *querendo, pulsando, orando, legendo, plangendo*. Ex qua epistola cap. *Ante omnia*, dist. 50. pertractans de laboriosis ac difficilimis sacrorum ministrorum officiis, excerptum fuit. Atque de his quoque nos plenissime instituit Notificat. edit. 11. Januarii an. 1740. Pontifex Maximus; cui humillime, quicquid ab ipso didicimus, acceptum ferimus.

7.
De præparatione ad Ordines.

CA-